

Samfunnsutvikling - Kommunal veiledning plan

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre
v/Trond Stensby
Statsforvalteren i Innlandet
Postboks 987

2604 LILLEHAMMER

Deres ref:
aadd1910-ce5b-4e31-
bfca-63bea9edd096

Vår ref:
2020/19373-35
Hanne Thingstadberget, plan
Kaisa Heidsve, kulturarv
Fredrik Bratlie Hanssen, kulturarv
Bjørn-Arild Sveen, klima/miljø/naturmangfold
Turid Lie, næring

Dato:
16.10.2026

Svar - Høring av Forvaltningsplan for Rondane og Dovre nasjonalparker med tilliggende verneområder og Hemmeldalen naturreservat

Vi viser til oversendelse fra Dem ved brev datert 26.05., med svarfrist 15.10.2026. Saken omhandler høring av forvaltningsplan for Rondane og Dovre nasjonalparker med tilliggende verneområder og Hemmeldalen naturreservat.

Bakgrunn

Forvaltningsplanen skal sikre en enhetlig forvaltning av verneområdet ved å gi retningslinjer om bruk og brukerinteresser, informasjon, skjøtsel, tilrettelegging og andre tiltak.

Forvaltningsplanen er en presisering og utdyping av verneforskriften, og gir retningslinjer for dispensasjonspraksis. Forvaltningsplanen definerer videre mål for forvaltningen av verneområder, og beskriver aktuelle tiltak for skjøtsel, tilrettelegging, besøksforvaltning mv.

Fylkeskommunens innspill

Plan

Forslaget innebærer flere endringer i sti- og løypenettet, blant annet at merkede stier og skiløyper tas ut, traseer legges om og ferdseilen begrenses gjennom nye retningslinjer for sykling og organisert ferdsel. Endringene kan ha negative konsekvenser for friluftslivet og kan også påvirke lokalbefolkning, tilreisende og reiselivsaktører. Vi mener det er viktig at endringene vurderes helhetlig, og at gode alternative ferdselsårer ivaretas.

Nasjonale forventninger og pbl. § 3-3 stiller krav om at barn og unges oppvekstsvilkår og tilgang til friluftsliv skal ivaretas i all planlegging. Forvaltningsplanen bør sikre at tradisjonell lavterskel bruk fra lokale skoler, barnehager og ungdomsorganisasjoner ikke kompliseres av uforholdsmessig strenge søknads- eller tillatelsesregimer for enkle leir- og undervisningsaktiviteter i de nære verneområdene.

Omlegging av skiløype 26 berører Frydalen landskapsvernområde og delvis Flakkstjønna naturreservat. Vi legger til grunn at tiltaket gjennomføres i tråd med tidligere vedtak.

Kulturarv (for mer konkrete tilbakemeldinger - se vedlagt fagnotat)

Kulturarvseksjonen ved arkeologi og bygg og landskap har nedenfor samlet noen overordnede kulturmiljøfaglige merknader. Mer detaljerte og konkrete innspill til de enkelte planene, retningslinjene, besøksstrategiene for Rondane og Dovre nasjonalparker og tiltaksplanen følger i vedlagt fagnotat.

Felles kunnskapsgrunnlag og planenes lesbarhet

Det er positivt at det er utarbeidet et felles kunnskapsgrunnlag for verneområdene. Samtidig kommer det ikke tilstrekkelig fram i de enkelte planene at dette kunnskapsgrunnlaget er å finne samlet i forvaltningsplanen for Rondane nasjonalpark. Innlandet fylkeskommune anbefaler derfor at det i samtlige planer tas inn en tydelig henvisning til det felles kunnskapsgrunnlaget og hvor dette finnes i planverket.

Oppdaterte nasjonale føringer for kulturmiljø

Planrulleringen gir anledning til å innarbeide nyere nasjonale kulturmiljøfaglige føringer. Siden de tidligere forvaltningsplanene ble utarbeidet er kulturmiljøpolitikken videreutviklet gjennom *Meld. St. 16 (2019–2020) Nye mål i kulturmiljøpolitikken – Engasjement, bærekraft og mangfold*. Denne stortingsmeldingen legger mer vekt på kulturmiljø som samlebegrep, kulturhistoriske landskap, helhetlige sammenhenger og kulturmiljøenes rolle i bærekraftig samfunnsutvikling. Innlandet fylkeskommune mener derfor at kulturmiljø, kulturhistoriske landskap og kulturminner som sammenhengende systemer bør synliggjøres tydeligere i planverket.

KULA-områder

Relevante KULA-områder, kulturmiljø og landskap med nasjonal interesse, bør omtales som del av områdenes samlede kunnskapsgrunnlag og verdiforståelse. KULA-områdene 528 Dovrefjell og 529 Grimsdalen har overlapp med verneområder som omfattes av denne høringen. Rapporten *Kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse i Oppland (2023)* bør inngå som del av kunnskapsgrunnlaget for relevante planer, da den inneholder informasjon om verdier og forvaltningsutfordringer knyttet til disse områdene.

Forvaltningspraksis

Planene bør omtale forvaltningspraksisen på en slik måte at den gode samarbeidspraksisen mellom verneområdeforvaltningen og kulturmiljøforvaltningen sikres. Miljødirektoratets veileder M-420 Kulturminner i områder vernet etter naturmangfoldloven kan brukes mer aktivt i planen til dette formålet. En henvisning til veilederen under «Forvaltningsmyndighetens oppgave» kan tydeliggjøre sammenhengen mellom kulturmiljøforvaltningen og verneområdemyndigheten, og bidra til å sikre at dagens gode praksis videreføres på en forutsigbar måte over tid.

Pilegrimsled

Gudbrandsdalsleden gjennom Dovre kommune er Pilegrimsled – St. Olavsveg til Trondheim, og del av Europeisk kulturrute. Leden er en høyt prioritert nasjonal kulturveg, og ble godkjent gjennom grundige prosesser mellom statsforvaltningen, fylkeskommunen og kommunene lagt i dagens trasé, både ut fra kulturhistoriske, miljøfaglige og opplevelsesmessige kvaliteter ved leden. En av formålene med pilegrimsleden er å gi dagens vandrere som ferdes langs pilegrimsleden en opplevelse preget av historie, natur og kulturminner som er med å formidle

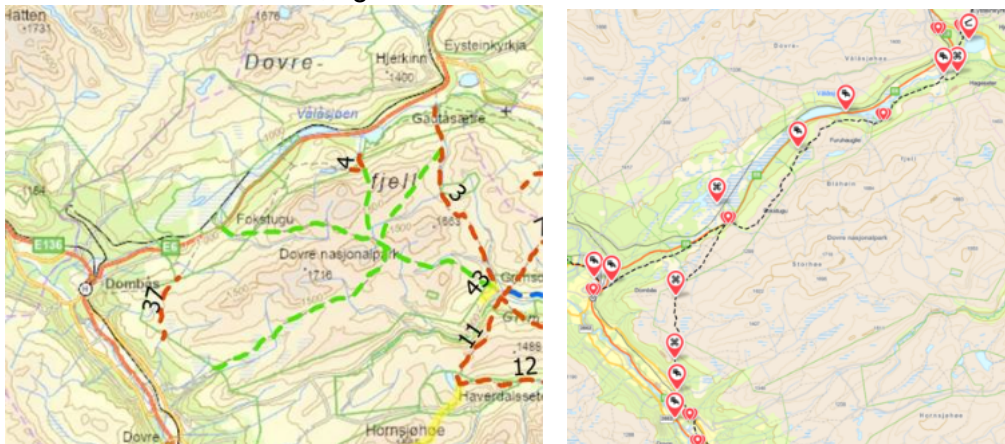
en mening og et mål som står i sammenheng med det pilegrimene opplevde på sin ferd i middelalderen.

Leden fra Dovrebygda går forbi den tidligere kongsgården Tofte til Budsjord med pilegrimsovernatting, og videre til Åteigen og kongevegraseen over Hardbakken til Fokstugu og videre via Vesle- Hjerkinns der det var sælehus for pilegrimer og videre med kryssing av bru over Folla og til Eysteinkirka på Hjerkinns, med åpen kirke og pilegrimsmottak i dag. Leden kommer inn i verneområdene på noen strekninger: Dovre nasjonalpark nord for Åteigen, over Allmannsrøysa og ned mot Fokstugu fjellstue. Leden går inn i Fokstugu landskapsvernområde og så vidt inn i Haukskard naturreservat, samt inn i Veslehjerkinns landskapsvernområde.

Forvaltningsplanen og verneforskriftene bør utformes slik at pilegrimsleden kan opprettholdes i dagens trasé, tillate nødvendige tiltak for ivaretagelse av leden. Eventuelle justeringer gjøres i tett dialog mellom statsforvaltningen, fylkeskommunen, Nasjonalt Pilegrimssenter, Pilegrimssenter Dovrefjell og kommunen.

Dovre nasjonalpark: Det er avgjørende for pilegrimsleden at dagens pilegrimstrasé opprettholdes, slik kartet med merka stier viser, med rød markering (37). Pilegrimsvandringen har svært lavt miljømessig fotavtrykk, og ivaretagelse av leden på de stiene og vegene som har sterk kulturhistorisk forankring er helt essensielt for pilegrimsleden som natur- og kulturhistorisk veg.

Tiltaksplanen for villrein, tiltak 33, tilsier at det ikke markedsføres vandring på pilegrimsleden i dette området før 18. juni. Midlertidig trasé er foreslått kanalisert til Øverbygdsvegen som er fylkesveg FV 2656 med 80-sone. Vegene har lav trafikkintensitet, men dette er utfordrende i forhold til trafiksikkerhet, og drøftes videre.

Fokstugu landskapsvernområde: Pilegrimsleden går innom Fokstugu fjellstue, og videre nordover mot Vesle-Hjerkinns. Leden går det første stykket på sti som er vist grønn på kartet, med tegnforklaring «nedlagt tursti – ikke bemerk». Stien bør merkes rød på den delen som er pilegrimsled (se kart over).

Samarbeidet med SNO

Kulturarvseksjonen ved Innlandet fylkeskommune vil minne om at vi er myndighet når det kommer til å vurdere tiltakene opp mot automatisk freda kulturminner. I nasjonalparkene har vi et godt samarbeid med SNO gjennom «bestillingsdialogen» for deres oppfølging av tilstandsvurderinger av utvalgte kulturminner. Det er i Rondane i 2026 gjennomført to befaringer i forbindelse med fjerning av varder tilknyttet DNT sitt stinett. Vi forutsetter at

samarbeidet forsetter, og at vi blir varslet i god tid før framtidige tiltak ønskes gjennomført. Det er særlig kulturminner tilknyttet ferdsel, fangst og annen historisk utmarksbruk som kan være sårbare, og vi trenger tid til å forberede feltarbeid og gjøre nødvendige arkivsøk.

Klima, natur og reiseliv

Tilstanden for villreinen i Rondane villreinområde er dårlig, og det er derfor lagt opp til en rask gjennomføring av tiltakene i tiltaksplanen for villreinområdet. Regjeringens ambisjon er at tiltakene skal være gjennomført senest i løpet av planens første fireårsperiode. De sentrale endringene i planforslaget til forvaltningsplanene er relatert til gjennomføringen og oppfølgingen av sju tiltak i tiltaksplanen.

Innlandet fylkeskommune støtter arbeidet med å sikre verneverdiene i Rondane og ivareta villreinens leveområder og trekkveger. Det er viktig at forvaltningen bygger på et solid kunnskapsgrunnlag og bidrar til å forbedre tilstanden for villreinen i området. Særlig viktig mener vi er tiltak for å regulere ferdsel langs Grimsdalsvegen og aksene Spranget-Rondvassbu. Det foreligger et svært godt kunnskapsgrunnlag om villrein og ferdsel.

Samtidig vil fylkeskommunen understreke at Rondane er et av Innlandets viktigste reisemål for naturbasert reiseliv. Besøksstrategien legger selv til grunn at besøksforvaltningen skal bidra til gode opplevelser for de besøkende og lokal verdiskaping innenfor rammene av vernet.

Trolløypa er et kjent og viktig reiselivsprodukt som binder sammen sentrale reiselivsområder som Venabygdسفjellet, Kvamsفjellet, Mysuseter og Høvringen. Løypenettet har stor betydning både for norske og internasjonale besøkende og danner grunnlag for aktivitet og verdiskaping hos en rekke bedrifter i regionen. Fylkeskommunen etterlyser derfor en tydeligere vurdering av hvilke konsekvenser de foreslåtte endringene vil ha for reiselivet og den lokale verdiskapingen. Dersom hensynet til villrein tilsier at løyper eller stier må tas ut, bør det samtidig vurderes alternative løsninger eller andre avbøtende tiltak som kan bidra til å opprettholde attraktive og sammenhengende ferdselsmuligheter i randsonene rundt nasjonalparken.

Det å innføre søknadsplikt på all organisert ferdsel i verneområdene Rondane, Dovre og Dørålen mener vi er et godt grep, selv om det per i dag utgjør en liten del av den totale ferdselen. Etter vårt syn er dette et forholdsmessig og framtidsrettet virkemiddel som kan få økt betydning dersom omfanget av organisert ferdsel skulle øke i årene framover. Det er viktig at ordningen praktiseres på en måte som gir forutsigbare rammer for seriøse reiselivsaktører og aktører som tilbyr guidede naturbaserte opplevelser i området.

Innlandet fylkeskommune anbefaler at det videre arbeidet med besøksforvaltningen skjer i tett dialog med kommuner, reiselivsnæringen og andre berørte aktører, slik at hensynet til verneverdiene kan kombineres med målet om bærekraftig lokal verdiskaping og attraktive besøksopplevelser.

Øvrig naturmangfold

Delmål 2.3.3 i Regional plan for klima, energi og miljø omhandler det å stanse tapet av viktige arter og naturtyper, samt begrense utbredelsen og spredningen av skadelige fremmede arter. Naturbeitemark har ofte store biologiske verdier. Vi mener det derfor er riktig at skjøtselstiltak ved setrene vektlegges.

Klima og kunnskapsgrunnlaget

Norsk klimaservicesenter publiserte i 2025 en oppdatert [klimaprofil for Innlandet](#), med nyere referanseperiode, oppdatert metode og mer planleggingsrelevant informasjon. Forventede endringer i årsnedbør, ekstremnedbør, flom og vannføring, snø og vintersesong og vekstsesong mot år 2100 er fremdeles vesentlige, men framskrivningene er mer konkretiserte og operasjonelle.

Klimaservicesenteret er i ferd med å utarbeide kommunefordelte klimaprofiler, som vil bli publisert i 2026 eller 2027.

Med vennlig hilsen

Guro Oudenstad Strætkvern
Konstituert seksjonsleder, plan

Hanne Thingstadberget
Seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent.

Vedlegg

1

Fagnotat - Kulturarv